

Wat de bij de kampen ingedeelde SS'ers betreft, moet men onderscheid maken tussen de staven van de kampen, de leden dus van de Duitse kamp-hiërarchie, en de bewakingseenheden. Tot het einde van de oorlog toe bleven de staven uit SS'ers bestaan, maar de bewakingseenheden kregen geleidelijk een andere samenstelling. Zij telden in april '45 nog ca. dertig-duizend man (in september '39 waren het zeventienduizendvierhonderd geweest, eind '44 ca. vijf-en-dertigduizend), maar onder hen bevonden zich toen nog maar zesduizend 'echte', d.w.z. uit de *Totenkopf-Standarten* afkomstige SS'ers. Van '42 af waren die 'echte', veelal jeugdige SS'ers in toenemende mate naar de *Waffen-SS* overgeheveld, in de bewakingseenheden waren zij vervangen door oudere leden van de *Allgemeine SS* of van de *SA*, door mannen van de *Ordnungspolizei*, door gewonde of herstellende *Waffen-SS*'ers, door Volksduitsers (hoofdzakelijk uit Zuidoost-Europa), door Duitse oudstrijders uit de eerste wereldoorlog, vooral leden van een nationalistische organisatie van die oudstrijders, de *Kyffhäuserbund*, en van de zomer van '44 af ook wel door militairen van het Duitse leger en van de Duitse luchtmacht die door verwondingen of om andere redenen voor de militaire dienst niet langer geschikt waren. Afgezien van die Volksduitsers werden evenwel ook andere niet-Duitsers onder de bewakers opgenomen, bijvoorbeeld Litauers en Oekraïners (en in ons land Nederlanders). De bewakingseenheden van Dachau bestonden van '43 af voor 80% uit leden van de *Kyffhäuserbund* en voor 20% uit leden van de *SA* en de *Allgemeine SS*, in Gross-Rosen bestond de helft van die eenheden uit Volksduitsers en Litauers, de andere helft uit Rijksduitsers, gedeeltelijk weer leden van de *Allgemeine SS*.

In de kampen die wij noemden, was vooral door de groei van het aantal *Aussenkommandos* het aantal bewakers uitgebreid – zo ook in andere. De cijfers voor Mauthausen zijn bewaard gebleven: ruim negenhonderd bewakers eind '41, bijna dertienhonderd eind '42, ruim tweeduizend eind '43, bijna zesduizend eind '44. Het Auschwitz-complex telde in juni '43 bijna tweeduizend bewakers, eind '43 ca. vijf-en-twintighonderd, april '44 bijna drieduizend. Op 8 september '44 wist de uit politieke gevangenen bestaande verzetsgroep die in het complex ontstaan was, gegevens naar buiten te smokkelen die bewaardgebleven zijn, en blijkens deze bestonden op die datum de bewakingseenheden van Auschwitz I uit elfhonderdnegentien 'SS'ers', die van Auschwitz II (Birkenau) uit negenhonderdacht en die van Auschwitz III (Monowitz) uit dertienhonderdvijftien. Tot die ruim drie-en-dertighonderd 'SS'ers' behoorden ca. duizend die uit de *Wehrmacht* afkomstig waren, en de resterende ruim drie-en-twintighonderd waren hoofdzakelijk Volksduitsers (velen van dezen konden nauwelijks Duits spreken) die, evenals die *Wehrmacht*-militairen en trouwens ook de leden van de